Onnettomuustutkinta-keskuksen lausunto turvallisuustutkintalain ja kyberturvallisuuslain 17 §:n muuttamisesta

Kurt Kokko, 8.9.2026

YLEISTÄ

Onnettomuustutkintakeskus on osallistunut lain muutosten valmisteluun ja katsoo, että kokonaisuus tukee tehokasta turvallisuustutkintatyötä.

Yhteiskunnan digitalisaatio, tekoäly, automaatiojärjestelmät ja autonomiset järjestelmät tuovat mukanaan paljon hyvää. Mutta myös uusia ja jopa tuntemattomia riskejä niin onnettomuudelle kuin tarkoitukselliselle pahantahtoiselle toiminnalle, joka kohdistuu yhteiskunnan kriittisille alueille. Kyberhyökkäyksellä voi aiheuttaa ennalta-arvaamattomia vaikutuksia, jotka voivat kokoluokaltaan rinnastua suuronnettomuuteen.

Yhteiskuntien tulee oppia rikollisten tai valtiollisten toimijoiden kyberhyökkäyksistä. Säädösmuutos tukee mahdollisuutta oppia ja edistää resilienssiä laajasti yhteiskunnassa.

MERIONNETTOMUUSTUTKINTADIREKTIIVI

- Harmonisoi toimintatapoja
- Mahdollistaa tiedon keräämisen tapahtumista sekä niiden analysoinnin, ja siten hiljaisten signaalien löytymisen – teematutkinnat
- Muutokset selkeyttivät säädöstä ja osa direktiivin asioista otettiin kattamaan kaikkia OTKESin toimintoja

- Ei aiheuta merkittäviä muutoksia OTKESin toimintaan

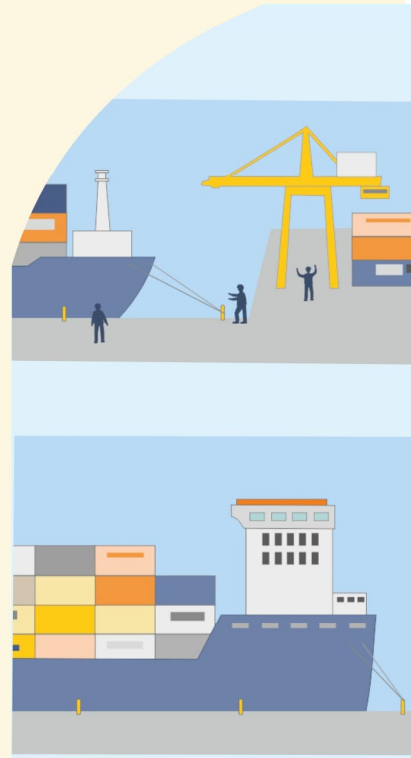

ERITTÄIN VAKAVA KYBERTURVALLISUUSPOIKKEAMA

- Tutkinnan käynnistämisen raja on vedetty korkealle.

- Aika näyttää tapahtuuko erittäin vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia minkälaisella syklillä, mutta arvion mukaan puhumme erittäin harvinaisesta tapahtumasta. Onko tämä yhteiskunnan etu ja opitaanko riittävästi, jos tutkittavaa ei ole? Onnettomuustutkintakeskuksen näkemyksen mukaan tutkinnan käynnistämisen kynnys tulisi olla matalampi, jotta oppisimme välttämään ne vielä pahemmat.

- Kyberturvallisuuslain 20 a §:ssä tulisi olla selkeämmin kirjattuna, että OTKESilla on tiedonsaantioikeus myös tapahtumassa osallisena olleelta yksityiseltä toimijalta. Velvollisuus antaa tietoja tulisi koskea myös muuta yksityistä toimijaa, jolla tapahtuman johdosta tai muusta syystä on tietoja kyseisestä tapahtumasta.
- Kun verrataan turvallisuustutkintalain 20 §:ää ja hallituksen esityksessä olevaa 20 a §:ää, voidaan todeta, että erittäin vakavien kyberturvallisuuspoikkeamien tutkinnassa OTKESilla on huomattavasti suppeammat tiedonsaantioikeudet.
- Kohteeksi joutuneen organisaation työntekijöiden luottamuksellinen kuuleminen on keskeinen tiedonsaantikeino. Sekä onnettomuuksissa, että kyberpoikkeamien tutkinnassa tulisi kuultavalle olla selvää, että he voivat puhua vapaasti eikä heidän tarvitse pelätä että paljastavat oikeudettomasti salassa pidettävää tietoa tai riko salassapitosopimusta tai lojaliteettivelvollisuuttaan. Ihmiset puhuvat mielellään, jotta voivat parantaa yleistä turvallisuutta. Tällainen kuulemisen mahdollistava tiedonsaantioikeus on niin kapeaksi rajattu, että se tullee vapaan kuulemisen esteeksi.

LOPUKSI

Tapahtumien tutkintaan, joiden taustalla on kybertoiminta, on hallituksen esityksessä määritetty kaksi polkua: onnettomuus tai erittäin vakava kyberturvallisuuspoikkeama. Tapahtumaa selvitettäessä ei välttämättä ole tiedossa tapahtuman taustatekijät eikä myöskään voida arvioida mitä polkua kuljetaan.

Tulevat vuodet tulevat osoittamaan käynnistyykö tutkintaa erittäin vakavasta kyberturvallisuuspoikkeamasta.

OTKESin toimintamenomääräraha laahaa noin 15 prosenttia jäljessä ja virasto joutuu, ja on joutunut ajamaan lakisääteisiä toimintojaan alas. Tämä tulee vaikuttamaan kaikkiin erilaisiin turvallisuustutkintoihin, kuten myös viraston valmiuteen tutkinnan nopeaan käynnistämiseen ja kansainväliseen toimintaan.

Turvallisuustutkinnan 38 §:ssä on määritetty tutkinnalle vuoden määräaika. Sen noudattaminen voi käydä vaikeaksi, koska henkilöstökulut ovat 90 % toimintamäärärahasta ja nykyisellä rahoituksella henkilöstövähennykset ovat väistämättömiä.

ARVOMME

LUOTETTAVUUS

OIVALTAVUUS

INHIMILLISYYS

HALU
UUDISTUA
JA KEHITTYÄ

AVOIMUUS

KIITOS!

kurt.kokko@om.fi
turvallisuustutkinta.fi